

İÇİNDEKİLER

Adaletsizlik duygusu	7
Sonu gelmeyen kavga	19
Yasal ve meşru	29
Adaleti sağlamak	48
Adalet erdemi	60
Dizin	68

Adaletsizlik duygusu

“Bu hiç adil değil!” Öfkeni ifade etmek için kaç kere bu kelimeleri kullanmışsındır? Peki, ne anlama geldiğini hiç düşündün mü? Haksızlık olduğunu düşündürtecek üç farklı durum vardır: Paylar dağıtılırken birinin çok küçük ya da çok büyük pay aldığını düşündüğün zaman, birinin sana göre yanlış nedenlerle ağır şekilde cezalandırılması, son olarak da bir söz verilip tutulmaması. Bu üç durumda, beklediğinin gerçekleşmediği yargısına varırsın. **Eşit olmayan paylaşım, orantısız ceza, tutulmayan sözler... İşte bunlar adaletsizlik duygusunun en yaygın nedenleridir.** Bu durum karşısında hissettiğine öfke adı verilir. Adaletsizlik karşısında bu duygu seni ele geçirir, bazen al-

**ÇOCUKLUK ANILARINDAN
BAHSEDERKEN ADILIN
DEĞİL DE ADALETSİZİN
SÖZÜNÜ ETMEM KASITLI-
DIR... ADALETİN ALANINA
İLK GİRİŞİMİZİ BELİRTEN
“BU HAKSIZLIK!” HAYKI-
RIŞI DEĞİL MİYDİ? BU,
HOŞNUTSUZLUĞUN
HAYKIRIŞIDIR.**

Paul Ricœur

tüst eder. Tepki verme, bir şeyleri değiştirme, intikam alma, belki de isyan etme isteği uyandırır. Fakat neden bunu hissederiz, dahası bu duygu ne anlama gelir?

—Hiçbir fikrim yok.

—Pay dağılımına bakalım, buradaki haksızlık duygusu senin farklı, başka bir dağılım beklediğini ortaya koyar. Bazılarının mağdur olduğunu düşünürsün. Eğer söz konusu sensen, diğerlerinden daha büyük ya da onlarınkine eşit bir paya hakkın olduğunu düşünürsün! Öfkenin sana ne dediğini anlamaya başlarsın. Aslında beklediğin, eşitliktir. Bu da bize bir fikir vermeye başlar: Hakkın olanı elde edemediğini düşündüğünde onda hak iddia edebileceğini, şikâyet edebileceğini, bağırabileceğini düşünürsün. En azından burada istediğin

eşitliktir ve bu da en doğal hakkındır. İşte adaletin olası tanımlarından ilki: **Adil olan eşit olandır** ve adil bir paylaşım herkesin eşit pay aldığı paylaşımıdır, ne az ne de fazla. Eğer hepimiz eşitse, hepimizin aynı haklara sahip olması ve hepimizin aynı şeylerde hakkı olması adildir.

— Fakat ikinci örneği, yani ceza örneğini ele alacak olursak, cezalandırılmak sana adil geliyor mu?

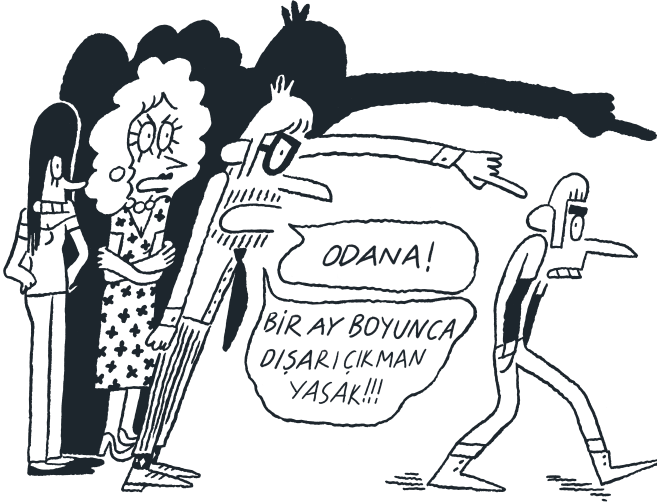
— Haksızlık duygusu hissediyorsan, yapılan eylemlerin karşısında verilen ceza sana kesinlikle ölçsüz geliyordur. Örneğin, odanı toplamadığın için bir ay boyunca dışarı çıkmanın yasaklanması veya daha kötüsü, birinin yalnızca ekmek çaldığı için ölüm cezasına çarptırılması ya da tutukluların

zorla çalıştırıldıkları kamplara gönderilmesi orantısızdır! Ama bu uç örneklerin dışında, yanlış davrandıysan, bir yalan, hırsızlık ya da şiddet ile birine zarar verdiysen öfken geçtiğinde yaptıklarının bedelini “ödemenin” normal olduğunu kabul edersin, ödemek, lafın gelişidir. Cezalandırıldığında maruz kaldığın kötülük, maruz bıraktığın kötülük için bir dengeleme, bir çeşit misilleme gibidir.

Zorunlu çalışma kampı Victor Hugo'nun *Sefiller* eserindeki Jean Valjean karakterine gönderme.

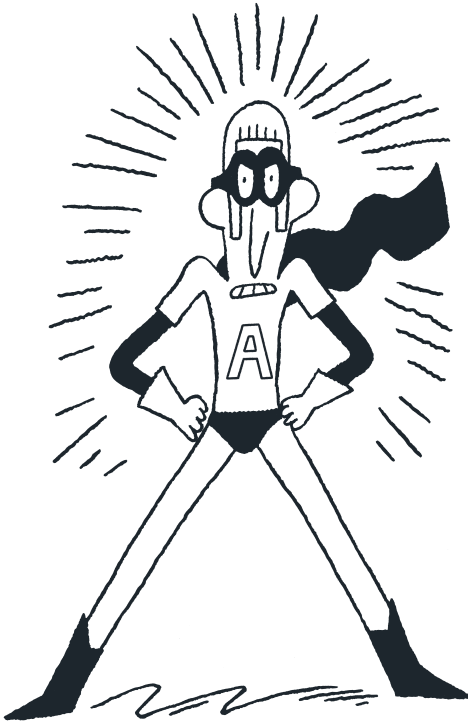

Misilleme
Karşılık verme,
dengeleme.

—İyi anlayamadım: İlk örnekte, adalet bana sevdiğim şeyleri vermeye dayalıyken, ikincisinde, beni sevmediğim şeylere maruz bırakıyor. Peki, nasıl oluyor da adalet hem en iyi hem de en kötü hâlini alabiliyor?

—Dođru, garip görünebilir. Ancak iki örnekte de söz konusu olan aynı adalettir: Adalet iyilikleri olduğu gibi kötülükleri de dağıtır. Bir yandan avantajlar sağlar, zenginlik gibi maddi kaynaklar ya da güç veya onur gibi manevi ödüller verir.

SİZ
KİMSİNİZ??!

BEN
ADALET'İM.